

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

II. Statuta Provincialia Domini Conradi, Archiepiscopi Coloniensis, de anno
Domini MCCLX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

S T A T V T A
D. C O N R A D I,
A R C H I E P I S C O P I
C O L O N I E N S I S,

In ejus Concilio Provinciali edita,
Anno Domini M C C L X.

C A P I T V L A S E V R V B R I C Æ.

<i>De manifesta cohabitatione Clericorum & mulierum.</i>	1	<i>ad Altare, & de Canonicorum comedendi & dormiendi modo.</i>	7
<i>De manifesta Clericorum negotiatione.</i>	2	<i>De Campanariis & Custodibus.</i>	8
<i>De insufficientia scientiæ, quæ est illiteratura, Clericorum.</i>	3	<i>De Decanis, Scholasticis, Cantoribus & Canonicis.</i>	9
<i>De Tonsura Clericorum.</i>	4	<i>De Capellanis Regalibus, Episcopalibus, & Præpositorum; & qui non debeant esse ejusmodi Capellani.</i>	10
<i>De Clericis Simoniacis.</i>	5	<i>De Pistrinis Ecclesiarum.</i>	11
<i>De Clericis irregularibus.</i>	6	<i>De Præpositis & eorum Capitulis, qualiter erga se invicem habere debeant.</i>	12
<i>De dormitoriis. De lectura Tabule Capitularis.</i>		<i>De Electionibus Capitulorum.</i>	13
<i>De Lunationibus & Kalend. De memoriis defunctorum, & divino officio pro eis faciendo; & de modo eundi in Capitulum, agendique & procedendi in eodem. De ordine ministrantium</i>		<i>De immunitatibus, & muris earum.</i>	14

S T A T V T A
D. C O N R A D I
A R C H I E P I S C O P I
C O L O N I E N S I S.

In Nomine Domini, Amen.

NOS Conradus, Dei gratia sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarius; in agrum Domini, curæ Noſtræ commiſſum, de Mandato Apoſtolico his diebus per oſtium Viſitationis ingreſſi, plura in ipſo, quam utique credebamus, offendiculorum invenimus zizania diverſorum. Si enim mala opera converſationis, & ſcandala perverſitatis, in Clero, recte zizania ſunt cenſenda; incepti ſuper hoc propoſitum negotii proſequamur; imprimis quidem extirpando radicitus vitia, ut deinde virtutum germen laudabile, unde fructus ſalutis proveniat, in-

Viſitatio per D. Conradum facta.

Zizania ſcandala quæ dantur à Clero.

feramus. Cum igitur iſta bonorum plantatio germinum, & extirpationes vitiorum, in agrum Domini abſque correctionis remedio fieri non valeat; opportune, ſecundum qualitates & modos exceſſuum, correctionis Canonice modos providimus adhibendos. Sane, cum ea, quæ Nobis genera diverſorum offendiculorum viſitantibus occurrunt, in aliquibus Clericorum ſint iſta, & ſere maxime in eorum compluribus uſitata: Maniſta cum mulieribus cohabitatio; Habitus Clericali incongruus diſciplinæ; in nonnullis quoque eorum Negotiatio deteſtanda; & Inſufficientia ſcientiæ (quæ eſt illiteratura) in multis, quos Clericos ſolo nomine, non re, recta conſideratione cenſemus; & præter hæc, aliqua alia in nonnullis eorum occurrunt, habentia notam labis Eccleſiaſticæ: De maniſta mulierum cohabitatione notatis, ita ſecundum Canonicas præcipimus ſanctiones.

I. *De maniſta cohabitatione Clericorum & mulierum.*

CUM enim maniſtos mulierum cohabitatores ſeu Concubinarios cenſeamus, non

Diſciplina neceſſaria.

In Clericis poſſimum & ſcandalo ſunt.

Incontinentia. Indecens habitus.

Negotiatio ſecularis. Inſcitia.

*Manifesti
Concubi-
narii qui.*

*Focaria
Concubi-
na dic. L.
fca C. de
conditi. in-
fertiis.*

*Quid a-
gendum
Decanis
contra
Concubi-
nas Cleri-
cor.*

*Vide infra
Vnicbol.
cap. 5.
Clericis
non licet,
Liberis
suis spurii
ves ab Ec-
clesia pro-
venientes
legare.*

*Clerici ne
suorum li-
berorum
nuptiis in-
ter sint.*

*Carceralis
disciplina
infigenda
negotia-
ribus Cle-
ricis.*

non solum eos qui in suis domibus tenent Concubinas, verum omnes generaliter, eos etiam qui mulieres focarias, extra domos suas manentes, suis manifeste procurant sumptibus & sustentant: De his ita præcipimus, quod tales, inde in Visitatione Nostra notati, cessent de cætero à talis peccati commercio, & in pœnam commissi excessus, intrent carcerem Canonialis disciplinæ, illum servaturi secundum morè & consuetudinem disciplinæ, hætenus observatæ. De his autem mulieribus ita præcipimus, quod, si intra immunitatem (quod ablit) fuerint compertæ manentes, vel prope immunitatem, Decani Ecclesiarum per Excommunicationis sententiam ipsas ad recedendum compellant; ipsique nihilominus Decani eas ad suos Plebanos destinant, recepturas ab eis vel aliis boni consilii (quoad remedia animarum) viris pœnitentiam salutarem.

Quia verò supradicti cohabitatores mulierum Clerici, patrimonium Iesu Christi in usus malos, cum suis peccando focariis, expenderunt, eos proinde teneri ad satisfaciendum Ecclesiæ, cujus bonis taliter in suis concupiscentiis & peccati illecebris sunt abusi, decernimus; & satisfactionis istius modum Nobis reservamus, secundum canonicas sanctiones.

Et, quia iidem Clerici, sicut de multis eorum comperimus, ita huius peccati perniciofa nimis assuefactione excæcati, in eo persistere, usque ad vitæ etiam suæ novissimam, non verentur, in tantum, quod in extremis agentes, si quid de bonis Ecclesiasticis habuerint, ea pueris suis legant & deputant, non contenti quod inde in vita sua eos aluerant, & sic fraudant Ecclesiæ Iesu Christi patrimonio, sequemet ipsos culpæ magis illaqueant coram Deo: talem abusionem damnabilem detestando damnamus, & fieri de cætero districtissime prohibemus.

Item, ut ipsi Clerici (qui malam utrique vitam in huius cohabitationis crimine agunt) à mala sibi saltem fama coram hominibus & toto Clero, de impropria nimis detractio- ne, præcaveant; ipsis sub districtione firmissima prohibemus, ut nuptiis filiorum suorum & filiarum personaliter non intersint. Et in his nuptiis, quantum omnino potest, vitetur pompa & solemnitas nuptialis.

II. De manifesta Clericorum negotiatione.

Cum Negotiatio in Clerico, & usura in Laico, quasi esse unius generis censeantur; ita præcipimus, quod cessent de cætero à talis peccati malitia, & in pœnam commissi excessus, intrent canonialis carcerem Disciplinæ, secundum quod superius est expressum. Quia vero isti turpis avaritiæ sectatores, non Deo sed Mammonæ lucrifacere elegerunt,

& malis inhiando lucris, Christi similiter patrimonio & bonis Ecclesiasticis sunt usi illicitè & indigne: eos proinde teneri ad satisfaciendum Ecclesiæ, in cujus non fideliter, sed fraudulenter potius, negotiati sunt bonis, decernimus; & satisfactionis istius modum secundum sanctionem Canoniam Nobis reservamus.

III. De insufficientia scientiæ, quæ est illiteratura, Clericorum.

Item de Clericis, de insufficientia doctrinæ, quæ est illiteratura, notatis, sicut de omnibus scientiam eminentem non requirimus, sed quod sciant legere & cantare ad Divini Officii ministerium competenter; ita præcipimus, quod, qui per se non possunt facere in Choro cantandi debitum & legendi, faciant per aliam personam idoneam, secundum quod Decani sui discretio duxerit providendum.

IV. De Tonsura Clericorum.

Cæterum de Clericis, non deferentibus Clericalem Tonsuram, & vestes habentibus Clericum non decentes, (indecentia namque vestium, in colore, vel pompa notorum, vel apertura vestium à latere, aut nimia brevitate, notatur;) sic, tam de his quam de illis, districtè præcipimus, ut Tonsuram commæ, quæ Clericalis sit, habeant & suas Coronas competentes, & eas radere non omittant: quod tamen invenimus aliquos ommittere: quod maxime detestamur, dum tales, & taliter se gerentes, privilegio quidem Clericali gaudere contendant, & tamen signum illius privilegii aspernentur. Sub eadem districtione, vestium indecentium pompam & usum firmissime inhibemus.

V. De Clericis Simoniacis.

Item de Clericis Simoniacis ita præcipimus, quod, ante omnia, ea dimittant Beneficia, quæ adepta per Simoniam extiterint, ne ea in damnationem suarum teneant animarum: & postmodum cum maturo consilio, qualiter ipsorum statui consulatur, ordinabimus secundum canonicas sanctiones.

VI. De Clericis irregularibus.

De Clericis autem irregularibus ita præcipimus, quod à sui Officii executione se contineant; donec circa eos fuerit ordinatum secundum Canonicas sanctiones, quid fuerit ordinandum.

VII. De

Inscitia.

*In collegiis
inidonei
per ido-
neos mini-
strent.*

*Indocen-
tia ve-
stium.*

*Necessariò
hoc tem-
pore inno-
vandum
statutum.*

VII. De Dormitoriis, de Lectura Tabulae Capitularis, de Lunationibus, &c.

Consequenter, quia in ipsa Visitatione comperimus, circa Divinum Officium five Ministerium atque Chori debitum, negligentias & omissiones debiti factas hucusque fuisse & fieri, plus quam Dei honorem deceat & saluti ipsorum expediat ministrorum; quæ quidem negligentia causantur exinde potissimum, quod sunt quædam Ecclesiarum Canonicorum carentes Dormitoriis, quædam habentes Dormitoria, sed eorum Canonici dormire in his longo temporum spatio desueverunt; item quod in quibusdam Ecclesiis est compertum, raro vel nunquam per Anni totius spatium lectiones & cantum Divini Officii in Capitulari Tabula annotari; item raro vel nunquam in Capitulo ipso legi lunationes mensium aut Kalendas, seu obitus fidelium, quorum commendationem aut memoriam agere unusquisque, de Eleemosynarum vivens sustentatione, tenetur: Super his omnibus, qualiter reformentur, & reformata, in robore suo permaneant & vigore sicut primitus erant instituta, ita præcipimus, quod Ecclesiarum Canonicorum, carentes Dormitoriis, ea deinceps habeant, de communi Ecclesiarum ære seu pecunia construenda; & Canonici, qui, habentes Dormitoria, dormire in his aliquamdiu desueverant, in his dormiant, prout hoc consuetum fuit antiquitus: his duntaxat exceptis, quos infirmitas seu debilitas, aut alia causa legitimæ necessitatis, excusat: cum alias casta & vana fuisset ipsorum Dormitoriorum structura, si non in ipsis, modo & more debito, maxime causa Matutinalis Officii, dormitur.

Communita Dormitoria.

Certe hoc tempore prorsus vana.

Omnibus diebus professis Officium pro Defunctis in Collegiis servandum.

Item percepimus, quod quædam Canoniorum Collegia in consuetudinem adduxerint, nullis diebus cantare Vigiliis pro Defunctis, nisi quando distributio denariorum in Choro præsentibus exhibetur, & sic evanescat illorum memoria, qui, etsi ad Distributiones huiusmodi quicquam non dederint vel legaverint Ecclesiis, ad communem tamen administrationem corporis Præbendalis, prædia & possessiones pie & munifice sunt largiti. Super hoc itaque statuimus, ut non solum illis feriis, quæ sunt Distributionibus huiusmodi deputatæ, verum & aliis diebus omnibus, præterquam in festivitibus, secundum consuetudinem majoris Ecclesiarum, Vigiliæ cum Officio pro Defunctis in Choro solemniter decantentur; & post huiusmodi decantationem Officii, Decanus & Fratres ingrediantur Domum Capituli, ante omnem tractatum disciplinæ vel etiam Præbendæ aut cuiuscunque alterius negotii, Tabulæ Capitularis Lecturam (habentis distincte & in specie, quid unicuique sit

cantandum vel legendum in Choro) audiant diligenter; ac inluper lunationes mensium ac Kalendæ & Obitus legantur; nec non aliqua Lectio de Regula & vita Clericorum legatur; & tunc immediate de Disciplina fiat quod fuerit faciendum; ac talia consequenter post ipsam Disciplinam tractentur negocia, quæ ad utilitatem seu necessitatem fuerint spectantia, publicam seu privatam. Et, si aliquando Decanus non fuerit præsens, propter hoc non omittatur ullatenus, quin Fratres Domum Capituli intrent, ad audiendum ipsius Tabulæ Capitularis lecturam, ut sciant quid unicuique in Choro sit legendum (ut supra diximus) & cantandum deputatum. Quia, cum in Majori Ecclesia talis, & bona utique, consuetudo in huiusmodi observetur, id ipsum in aliis volumus Ecclesiis observari.

Dies Obitus fidelium. Lectio.

Nunc non observatur.

Item præcipimus, ut Divinum Officium in Choro nunquam absque ordine Ministrorum, Sacerdoti ministrare debeant, videlicet Diaconi & Subdiaconi, decantentur: & ipsi Ministri in ipso Sacrae Missæ Officio non præsumant absque indumentis, suo Ordini deputatis, aliquatenus ministrare, nec ante finem Missæ recedere: quod tamen quadam desuetudine, immo mala abusione, apud quasdam Ecclesias fuisse comperimus introductum; sed deinceps hoc fieri, firmissime prohibemus.

Sine ordine Ministrorum Missa in Choro non celebranda.

Eisdem etiam Ministris injungimus, quod, quotiescunque hebdomada eorum fuerit Officio deserviendi Divino, Horas in Choro Matutinales & alias servare studeant diligenter, ne ullum per eos omissionis debiti, quo ad sacrum Ministerium, esse valeat argumentum. Sacerdotes autem ipsi, quotiescunque celebraturi sunt Missam, veste Camisiali sub Albis non careant, ne Albam, quæ consecrata est vestis, ipsorum Tunicæ valeant immediate contingere, nec ipsæ tunicæ apparere.

Ministri Altaris interesse debent Matutinis.

Vestis Camisialis sub Alba.

Item Canonicis, ne frequenter extra immunitatem Ecclesiarum suarum comedant, aut dormiant extra ipsam, firmissime prohibemus: nec ulla eis suffragetur occasio, si forte propriis domibus careant. Competentius namque in suis dormire Dormitoriis, & comedere in Claustris aut Refectoriis, possunt hi, qui domibus propriis vel certis hospitibus carent, quam hæc facere forinsecus apud loca suspecta, vel aliis Clericalis conversationis non bene decentia honestatem.

Canonicis ubi educantur ac dormiendum.

VIII. De Campanariis & Custodibus.

Item, ut Campanarii Ecclesiarum, quorum servitus five onus circa altare versatur, nunquam absque veste Camisiali compareant, firmissime prohibemus: &, ut hoc absque omni omissione servetur, Ecclesiarum ipsarum Thesaurarii seu Custodes, & singuli in singulis suis Parochiis Plebani, provideant diligenter.

Præ-

Officium Theſaurarii. Præfati etiam Theſaurarii ſeu Cuſtodes, quorum intereſt Eccleſiæ luminaria miniſtrare, ea ita fideliter adminiſtrant, & generaliter omnis Eccleſiaſtica ſupelleſtilis ſeu Theſauri cuſtodiam, eorum fidei atque curæ commiſſam, ita conſervent fideliter & ſolerter, quod inde non ſint reprehendiſſes; & quod pœnam Canonicaſt caſtigationis evitent.

IX. De Decanis, Scholaſticis, Cantoribus & Canoniciſ.

Officium Decanorum. *Disciplina.* Conſiſtente autem penes Decanos Eccleſiarum poteſtate, lege ac gubernatione Canonicaſt Diſciplinæ exercenda, iſiſ propter hoc firmiter præcipiendo injungimus, totâ inde non ſint reprehendiſſes; & quod pœnam Canonicaſt caſtigationis evitent. *Disciplina.* Conſiſtente autem penes Decanos Eccleſiarum poteſtate, lege ac gubernatione Canonicaſt Diſciplinæ exercenda, iſiſ propter hoc firmiter præcipiendo injungimus, totâ inde non ſint reprehendiſſes; & quod pœnam Canonicaſt caſtigationis evitent.

Decanos eſſe debere ſacerdotes. Præfati autem Decani, quicumque promotionis ſuæ tempore non fuerint in ſacris Ordinibus conſtituti, eos incunctanter recipiant, gradatim de Ordine ad Ordinem aſcendendo.

Item præcipimus, quod, intra tempus in Jure expreſſum, Ordinem Sacerdotalem recipiant, ſi Ordinem forte in Noſtra Diœceſi à Nobis vel aliquo alio Epifcopo contingat Noſtro nomine celebrari: nec aliquis Decanus propria autoritate, vel potius voluntate, præſumat Ordinis Sacerdotalis receptionem protrahere vel differre, niſi ſpecialiter hoc Noſtra licentia valeat obtinere.

Habitus quiſ quos deceat. Item præcipimus, quod iſiſ Decani, poſtquam Ordinem ſacerdotalem receperint, & generaliter omnes Sacerdotes, nec non Eccleſiarum Plebani, tam urbani pariter quam Rurales, Surcotia clauſa portent; quod, ſicut ab aliis ſunt in ſtatu honoris & reverentiæ differentes, ita deceat quod ab illorum habitu vel veſtitu differentes appareant, & nullum in eis, exemplo & uſu veſtium, ſignum appareat levitatis.

Officium Scholaſtici & Chori-epifcopi, Scholaſtici & Cantoribus. Et, ſicut Eccleſiarum Decanis, modo prædicto, injungimus facere, quæ ad iſos pertinent faciendâ, in ſeiſiſ pariter & ſuorum regimine ſubditorum; ita Scholaſticis Eccleſiarum, nec non Choriepiſcopis ſeu Cantoribus, quorum Officia onus ſuum, tam circa Diſciplinam, quam Chori debitum atque reſidentiam in iſiſ Eccleſiis faciendam, habere noſcuntur, injungimus, ut in his omnibus ſtudent ita ſe habere, quod inde non ſint reprehendiſſes, ſed potius commendandi.

Item, ſicut Decani in Eccleſiis reſidere debere noſcuntur, ita quoque Scholaſtici & Cantores: unde & hoc eos ita præcipimus obſervare.

Item, nemo ſit Scholaſticus in duabus Eccleſiis, quarum Præpoſiti & Decani, Priores Colonienſis exiſtunt; cum de neceſſitate deinde cauſetur inconveniens, ut illarum Eccleſiarum ad minus altera, ſui defectum debiti in membro ita neceſſario, cujus quidem non eſt levis recuperatio, patiatur.

Item & illam abuſionem, in aliqua Eccleſiarum compertam, quod Decanus ſit liber à Choro, quaſi corruptelam & quaſi peſſimæ adinventionis ac fraudis modum vel ſpeciem, deteſtamur, & deteſtando præcipimus, ne quis de cætero Decanorum in ſua præſumat Eccleſia, per abuſionem hujusmodi, à ſui jugo oneris vacillare.

Item, ne Canonici Eccleſiarum, in ſolemniſſibus & ſtationibus, ſine Choralis pelliceo vel veſte camifiali ſub ſuperpelliceo incedant in Eccleſiis conventualibus & in Choro.

Item præcipimus, ut, ſi quando Canonici per vicos Civitatis aut plateas incedant, ita decenter in habitu veſtimentorum incedant, ſicut ab antiqua eſt conſuetudine obſervatum.

X. De Capellanis Regalibus, Epifcopalibus, & Præpoſitorum; & qui non poſſint eſſe hujusmodi Capellani.

Capellania quaſi veterita. Cvm in aliquibus Eccleſiis Capellani Regales, Epifcopales, ac etiam Capellani Præpoſitorum exiſtant, qualiter hi ſe habere debeant, cum nonnullos forte iſorum hoc lateat, determinandum neceſſario hoc duximus in præſenti Noſtrorum ſerie Statutorum. Capellani hujusmodi Reſidentiam in ſuis Eccleſiis, tanquam alii Fratres, faciunt, niſi illo tantum tempore, quando agunt ſuorum negotia dominorum, atque etiam ſi negotia Eccleſiæ hoc expoſcant. Et Nobis in Eccleſia majori, vel alia Noſtræ Civitatis vel Diœceſis Eccleſia (ſi ſunt ea vice præſentes,) celebrantibus, ibi debent adeſſe in Divini celebratione Officii, & adſtare. Et debent hujusmodi Capellani in ſacris eſſe Ordinibus conſtituti. Super hujusmodi Capellanos Epifcopales, erit Noſter Capellarius quaſi loco Iudicis & Magiſtri.

Ad hæc præcipimus, quod nulli Decani, nulli Scholaſtici, nulli Choriepiſcopi vel Cantores, nulli Sacerdotes Eccleſiarum, Capellani Epifcopales ullatenus aut Regales exiſtant.

XI. De Piſtrinis Eccleſiarum.

Cvm vero ſint quædam Eccleſiæ, carentes Piſtrino communi, quod multum utique repro-

Priores olim dicti Prælati Colonienſis.

Decani alligati Choro.

Canonici ubi & quando qui incedendum.

Capellania quaſi veterita.

reprobamus; super hoc ita præcipimus, quod in omnibus Ecclesiis Collegiatis habeatur commune pistrinum, & panis ibi Præbendalis distribuatur potius quam unusquisque cum modio sive maldro annonam panis Præbendalis recipiat ad vendendum. Ex hac namque venditione perit hospitalitas in Ecclesiis, cum in ipsis pauci vel nulli reperiantur, panem suum in domibus comedentes Claustralibus, vel egenis inde Eleemosynam tribuentes.

*Pistrina
cur in Col-
legiis ha-
benda.*

**XII. De Præpositis & eorum Capitulis,
qualiter erga se invicem habere
debeant.**

Consequenter de Ecclesiarum Præpositis videamus, qualiter ipsi erga Capitula se habere debeant, & qualiter Capitula erga ipsos vice versa. Cum enim ipsis Præpositis ea potissime incumbat solertia, quod circa Ecclesiæ exteriora vel ejus temporalia defendenda sint vigiles & cooperantes Capitulis, ubicunque injuriam patiuntur, qualiter ab illis injuriis releventur, Nostro (prout eis opus fuerit) auxilio accedente, & non solum ad hujusmodi temporalia promovenda exterius teneantur, immo ad omnia alia, tam intus quam extra, quæ sunt ad Ecclesiæ utilitatem & pacem spectantia, nec non ad ipsius Ecclesiæ iura, Statuta honesta & bonas consuetudines observandas teneantur ex proprio juramento: ipsis præcipimus, circa hæc omnia taliter se habere, quod inde irreprehensibiles censeantur.

*Præpositi
Officium.*

*Quid de-
beat
Præpositus.*

Capitula etiam vice versa ita se erga ipsos habere Præpositos studeant in omnibus, honorando ipsos in quibus sunt merito honorandi, quod in nullo ipsorum Præpositorum Dignitati derogent sive iuri. Et, quia de aliquibus Præpositis unum quidem in Visitatione comperimus reprehensibile & non laudandum, quod ipsi fructibus suspensarum in Ecclesiis Præbendarum, quorum sunt & esse de Iure tenentur Dispensatores, (illi præsertim, qui dictos fructus nondum in Capitula transfulerunt) abutuntur: cum enim de ipsis fructibus, uno eis anno cedentibus, tecta Ecclesiæ, quando foret necessitas, reparare deberent, ipsi ea non reparant; immo fructus ipsos Canonicis inobedientibus, ideoque suspensis, restitunt seu remittunt: ecce, per hanc remissionem, injuriam fabricæ Ecclesiæ faciunt, damnum seu emolumentum carentiam sibi ipsis, ac insuper occasionem negligentiam & abessendi ab Ecclesia, Canonicis suis, præstant. Hanc itaque abusionem, omni penitus ratione ac etiam colore carentem, ipsis de cætero Præpositis inhibemus; volentes, ut vel ipsi retineant (convertendos in utilitatem propriam) illos fructus, si Ecclesia eorum, opus non ha-

buerit reparatione tectorum, vel Ecclesiæ ipsi ad ornamenta fructus hujusmodi largiantur, potius quam eos indignis, hoc est, inobedientibus, restituant, & in sua inobedientia seu dissolutione taliter animent, ac si ipsi Præpositi dissolutionis ac inobedientiam sint autores.

Item, quod ipsi Canonici, qui suspensi fuerint pro sua inobedientia, nunquam in facie Fratrum intra Immunitatem compareant manifeste, firmissime præcipimus & mandamus.

*Suspensio
latendum.*

XIII. De electionibus Capitulorum.

Item, ne in præsentis Nostræ Visitationis proposito omitteremus hoc, per quod maxime Ecclesiarum Collegiarum quieti prospicitur, illarum præsertim quæ plurimum Clericorum receptionibus ad vacatura Beneficia sunt gravata, cum constitutio Domini Alexandri Papæ, super hoc ipso decreverit providere; Nos illam constitutionem præcipimus inviolabiliter observari, ut, cum juxta eandem constitutionem, quatuor ex receptis ante ipsam, provisum fuerit de Præbendis quæ post constitutionem prædictam vacaverunt vel vacabunt, ubi nondum quaternarius est completus, alii, ultra ipsum numerum existentes, habeantur pro cassatis, nec aliquo modo ex receptione tali à Præpositis, Decanis & Capitulis Ecclesiarum, pro Canonicis vel Præbendariis admittantur. Et monemus illos, qui receptioni hujusmodi innituntur, & de Canonicatu & Præbenda se ingesserint, quod deinceps omnino desistant. Præpositos autem, Decanos & Capitula nihilominus admonemus, ut tales pro Canonicis vel Præbendariis non admittant.

**XIV. De Immunitatibus, & muris
earum.**

VT vero omnes Ecclesiæ Collegiatae, Immunitates suas, muro circumdatas, & clausuras portarum, bene munitas habeant, firmissime præcipimus & mandamus.

Hæc itaque Nostræ Visitationis præcepta canonica & statuta, ita à Nobis edita, præcipimus inviolabiliter observari: & unumquodque Collegium ea in scripto ad suæ exemplar & regimen vitæ recipiat, & recepta, penes se in perpetua commendatione memoriæ teneat diligenter. Hæc ita ad præsens statuimus, salvo Nobis, quod alia, si qua adhuc occurrerint, opus habentia Reformationis aut correctionis remedio, sive de Canonicis aut Monachis aut etiam Plebanis existant, ea statuamus, ut inde, prout expediens fuerit, loco & tempore ordinemus. Pronunciatum & Datum Coloniae, quarto Idus Martii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo.

E I V S D E M
D. C O N R A D I
A R C H I E P I S C O P I
S T A T V T A
De Monachis , & eorum conver-
satione & vita.

In Nomine Domini, Amen.

C O N R A D V S,
Dei gratia, sanctæ Colonienfis
Ecclesiæ Archiepiscopus, Sa-
cri Imperii per Italiam Archi-
cancellarius.

S Aluti & bono statui omnium, cujuscun-
que Professionis seu Ordinis, sed Nostro-
rum domesticorum maximè, debitores
in Domino existentes, sicut in Nostra Visita-
tione negotium Reformationis & Correctio-
nis de Clericis per Statuta Canonica expedi-
vimus competenter, ita de Monachis satagen-
tes, id ipsum suo modo, quo competens fue-
rit, expediemus.

I. De celebratione Divini Officii.

IN primis igitur statuimus, quod omnium
Monasteriorum nigri habitus Monachi Or-
dinis S. Benedicti, Divinum Officium in can-
tando & legendo, secundum quod Regula
ejusdem S. Benedicti præcipit, exequantur;
& maximè munditiis circa Altaria & ornatum
Ecclesiasticum sint studentes.

*II. Quando & quomodo Monachis com-
municandum sit.*

STatuimus item, ut Ministri Altaris, singulis
Dominicis diebus & aliis Festivitatibus,
prout consuetudo loci seu Monasterii habet,
communicent Corpore & Sanguine Domini
nostri Iesu Christi, facta prius Confessione
Abbati vel Priori secundam Regulam: ut, si
aliqua de causa duxerit aliquis abstinendum,
causam Abbati vel Priori non differat intima-
re, ut cujus iudicio abstineat, vel ad commu-
nicationem accedat.

*III. Propria Monachis habere non
licere.*

ITem statuimus, quod Monachi proprium
non habeant, secundum quod Regula eo-
rum præcipit, nisi quod Abbas dederit aut
permiserit; & quod pariter victum & vesti-
tum percipiant de communi per sui admini-
strationem Abbatis; ut nullus Monachorum
causetur de qualitate seu quantitate victus &
vestitus & vestibus, sed omnia ipsis admini-
strentur, secundum quod Monasteriorum suo-
rum suppetunt facultates, & prout Regula
hoc exproscit.

IV. De incontinentia Monachorum.

STatuimus item, eos graviore culpa vel pœ-
na puniendos secundum Regulam, qui fue-
rint de incontinentia notati; quæ maximè in
Monachis est detestanda.

V. De habitu Monachorum.

ITem statuimus, inhibendo, ne aliquis Mo-
nachorum Surcociis, caligis, coloratis cal-
ceis, nodatis cingulis irregularibus, aut massu-
biis Sericis utatur: sed quod ipsi Monachi ta-
libus indumentis, quæ ipsorum Regula præci-
pit aut concedit, induantur.

Statuimus etiam, quod Monachi Officarii
pro sui Monasterii vel Officii negotiis, aut alii
de licentia Abbatis, vel Prioris Abbate absen-
te, exeuntes, talibus utantur vestibus & cal-
ceis pluvialibus, quæ ipsorum Ordinis deceant
honestatem, & in quibus Monasticæ Religio-
nis seu conversationis abusus non possit de-
prehendi.

VI. De Monachis percussoribus.

DE Monachis autem irregularibus ita præ-
cipimus: Si Monachus in Monachum
manum iniecerit sui Monasterii, & læsio non
sit

G

sit

fit enormis, Abbas ipsum absolvat secundum morem Regulæ: alioqui, si læsio fuerit enormis, Abbas illum ad Sedem Apostolicam destinet, vel ad illum qui absolvendi habuerit potestatem.

VII. *De Monachis Simoniacis.*

Præcipimus item de Simoniacis, quod circa illos secundum constitutionem Regulæ procedant Abbates: super his vero, quæ ipsis non sunt concessa Abbatibus, eorum Monachi ad Superiorem mittantur.

VIII. *De cibis, Monachis interdictis.*

Statuimus etiam, quod Monachi aliis cibis non utantur, nisi eis quos ipsorum Regula præcipit aut permittit.

IX. *Exitus quis Monachis vetitus.*

Item præcipimus districtius, ne Monachis idetur frequens licentia exeundi: sed si, sine licentia Superioris, districtum sive portas Claustris aliquis eorum exire præsumpserit, pœnam inde sustineat Regularem.

X. *Abbatibus divinorum celebrationi interesse debere.*

Statuimus &, quod Abbates in Conventu cum Fratribus sedeant, & Divinis frequentius intersint Lectionibus, maxime Vigiliis, Capitulo, Collationi, & aliis Divinis Officiis cum eisdem; nisi causa necessaria, utili, vel honesta, fuerint præpediti.

XI. *De Proprietariis excommunicandis.*

Item statuimus, quod Abbates Excommunicationis sententiam in Proprietarios semel in anno, scilicet Sabbato proximo ante Dominicam Lætare, solemniter in Capitulo publicent: &, si post aliquis inventus fuerit habere proprium, secundum Regulam puniatur.

XII. *De Monachis fugitivis & apostatis.*

Statuimus etiam, quod Monachi fugitivi & apostatae, per suos Abbates ad sua monasteria revocentur, salva Ordinis Disciplina; nisi toties inobedientes & ex talibus causis recesserint, quod secundum Regulam non debeant in eorum monasterio tolerari.

XIII. *De receptione hospitem.*

Statuimus item, quod nullus Monachorum hospites per se recipiat, nisi Hospitarius

Monasterii, vel alter, cui Abbas eos commiserit recipiendos.

XIV. *De dandis Eleemosynis.*

Item statuimus, quod debita Eleemosyna & consueta, tam de Refectorio, quam Hospitali, fideliter pauperibus erogetur.

XV. *Monachis ubi & quomodo sumendus cibus.*

Statuimus etiam, quod omnes Monachi in communi Refectorio comedant; nisi infirmitas vel aliqua alia causa legitimæ necessitatis ipsos excuset: & tunc, quæ superfluerint, in Eleemosynam pauperibus tribuantur.

XVI. *Monachis ante Primam & post Completorium exire non licere.*

Statuimus item, quod Monachis nullatenus detur licentia ante Primam exeundi, & similiter post Completorium, nisi ex causa valde rationabili & necessaria; utpote si contingat, ipsum extra Monasterium suum in aliquo loco Divinum Officium celebrare, vel in obitu parentum, fratrum vel sororum.

XVII. *Monachis, cum venia exeuntibus, quid curandum.*

Item, si contingat, Monachum ante Vesperas exire de licentia, ita maturet redire, quod in Divino Officio illà horâ esse possit.

XVIII. *De carcere Monasterii.*

Statuimus etiam, quod quodlibet Monasterium suum carcerem habeat, in quo, delinquentes, regulariter puniantur.

XIX. *Mulierem intra septa Monasterii masculini dormire non licere.*

Statuimus item, quod nulla mulier dormire debeat intra immunitatem: &, si factum fuerit, ille, qui est in culpa, graviter puniatur.

XX. *De Monachorum Capitulo quotannis celebrando Colonia.*

Item statuimus, quod omnes Abbates nigri habitus, Ordinis S. Benedicti, nostræ Diocesis, singulis annis in Exaltatione sanctæ Crucis, Capitula Coloniae teneant, vel apud S. Pantaleonem, vel apud S. Martinum; ut ibidem Observantia Regulæ cum discretione tractetur, & de Statutis Nostris, qualiter in quolibet Monasterio observentur, & aliæ utilitates

Mona-

Monasteriorum: & quicumque ipsorum Abbatum ad Capitulum venire neglexerit, nec excusationem in Capitulo legitimam ostenderit, secundum coercionem Regulæ puniatur. Et volumus, quod Abbates S. Pantaleonis & S. Martini Colonienſes, ista Capitula singulis annis fieri procurent à Nobis, ita quod nullus valeat excusari.

XXI. *De rasura Monachorum.*

Item præcipimus, quod Monachi, in rasura Coronarum & Tonſura capillorum, ita decenter & regulariter se habeant, quod super his non valeant reprehendi.

XXII. *De lectis Monachorum.*

Statuimus item, quod Monachi non dormiant in lectis plumeis, sed in culcitris, secundum quod Regula mandat.

XXIII. *Monacho absenti non deberi Præbendam.*

Item statuimus, ne aliquis Monachus rediens, qui absens fuerat de licentia vel sine licentia, aliquam Præbendam tempore suæ absentia requirat: quia illa esset occasio proprium habendi.

XXIV. *De jejuniis Monachorum.*

Statuimus item, quod Monachi jejunia sua observent secundum quod Regula præcipit.

XXV. *Officiariis Monachorum qualis incumbat facienda ratio.*

Statuimus &, quod Monachi Officarii, ad minus semel in anno, in præsentia Abbatis & Seniorum, computationem vel legitimam

rationem faciant; &, si quid ultra suorum Officiorum administrationem super fuerit, de hoc nihil per ipsos Monachos, sed per Abbatem & Superiores sui Conventus, ad sui Monasterii utilitatem ordinetur.

XXVI. *Monachos nuptiis interesse non debere, & quibus excusari possint.*

Item statuimus, quod Monachi nuptiis nullatenus interfint: nec Exequiis, nisi parentum, fratrum vel fororum.

XXVII. *Quod non offerant ad Altare.*

Item præcipimus & statuimus, quod nullatenus offerant ad Altare.

XXVIII. *In aliis mandatur Regula observari.*

Quæcumque autem, de interiori pariter & exteriori clausura Monasterii & immunitatis Monasticæ, Regula præcipit, quæcumque de silentio in horis & locis debitis & Conventu servando, Regula ipsa præcipit; nec non quæ de cantu Divini Officii, professione quoque facienda, aliisque Observantiis, præcipiuntur in Regula; ubicunque hæc hæctenus sunt omiſſa, revocari in statum debitum per Abbates, & servari deinceps more & modo debito, statuimus & mandamus. Alioqui negligentiam hujusmodi cum pœna Canonica requiremus.

Hæc ad præſens statuimus, salvo Nobis, quod, si aliqua occurrerint in posterum, opus habentia Correctionis & Reformationis remedio, ea loco & tempore statuemus, &, prout expediens fuerit, ordinabimus. Datum & pronunciatum quarto Idus Martii, Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo.